

TÜRKİYE JEOPOLİTİĞİ

DR. MUHAMMET BAHADIR

JEOPOLITIK

2020

M.

KAYNAKLAR

1. Siyasi Coğrafya (Süha GÖNEY) ,
2. Coğrafyanın Siyasal Gücü (Kamil GÜNEL),
3. Siyasi Coğrafya (Ramazan ÖZEY)
4. Jeopolitik Duyarlılık (Ramazan ÖZEY).
5. Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği (İbrahim ATALAY)
6. Jeopolitik Dergisi (ASAM)
7. Erol Manisalının kitapları (Stratejik Araştırma Dergileri)
8. Coğrafya ve Jeopolitik (Colin S.)
9. Tarihi Coğrafya (Osman GÜMÜŞÇÜ)
10. Jeopolitik ve Jeokültür (Immanuel WALLERSTAIN)

Siyasal Coğrafyayı Etkileyen Coğrafi Faktörler

Siyasal Coğrafyanın
Değişmeyen (Statik) Unsurları

ALAN

SINIR

BİÇİM

KONUM

ALAN NEDİR ve NEDEN ÖNEMLİDİR?

- ☐ **Geniş alanlı ülkelerin nasıl avantajları vardır?**
 - ☐ **Konum mu önemlidir yoksa ülkenin alanı mı önemlidir?**
 - ☐ **Hayat sahası kavramını Türkiye'ye uyarlarsak Türkiye'nin hayat sahası nereler olur?**
 - ☐ **Rusya (SSCB) alanı geniş olmasına rağmen neden çökmüştür?**
-

SİYASAL COĞRAFYADA STATİK FAKTÖRLER

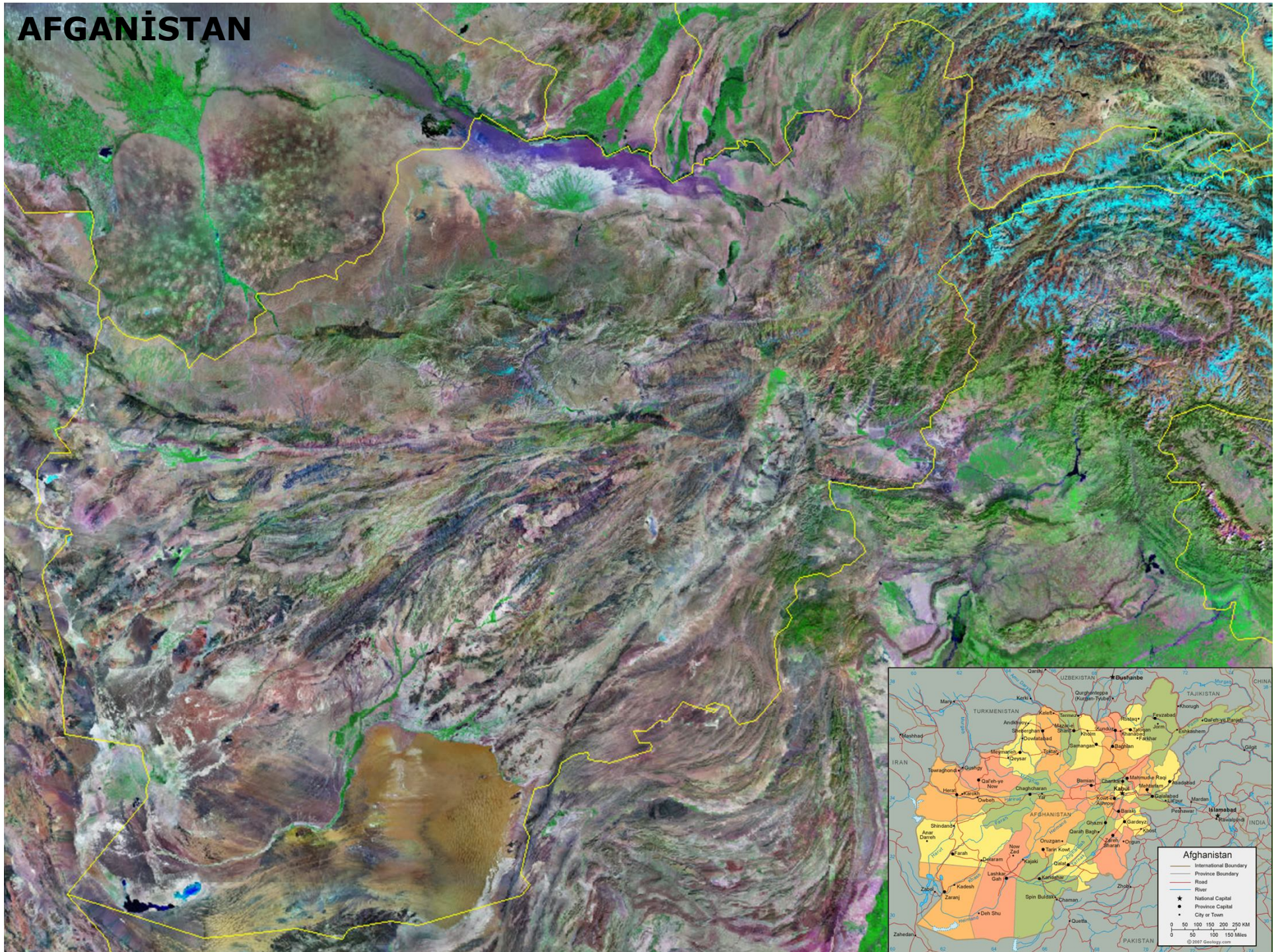
ALAN

- ❑ RATZEL 'e göre: Devletin oluşması ve gelişmesinde en güçlü unsurdur,
- ❑ Küçük alanlı ülkeler ekonomik bakımdan gelişmeler bile her zaman geniş alan eksikliği duyarlar.
- ❑ Devletler toprakla ilgili istek ve ihtiyaçlarını
 - Ya geniş alanlara sahip olmak
 - Yada sahi olduklarının verimini artırmak yoluyla karşılarlar
- ❑ Hem daha kolay, hem de prestij sağlaması nedeniyle istila edip yayılma tarih boyunca bir çok ulus ve liderlerce tercih edilmiştir
- ❑ Alanlarını genişletmek için ;
 - Kültür Yayılması
 - İdeolojik ve Dinsel hareketler
 - Ticari faaliyetler
 - Zor kullanma , yolları ile yeni alanlar kazanmak isterler
- ❑ Şömürgecilik tasfiye edilmesine karşın, Ekonomik ve İdeolojik yollarla etki alanları kazanma ve genişletme çabaları sürmekte

Devletler İçin Alan Büyüklüğünün Sağladığı Avantajlar ve Dezavantajlar

- Alanın genişliği , doğal yapının çeşitliliği ,
- İnsanların yaşamasına elverişli olması ve yeraltı ve yerüstü zenginliklere sahip olması önemli (Kanada, Rusya, Brezilya , Libya, Mısır, Avustralya)
- Kendine yeter bir ekonomik düzen kurma şansı
- Alan büyüklüğü nedeniyle, İstilasının güç olması
- Savaşın yıkıcı etkisinden bir bölüm alanların uzak kalması
- Uzaklık faktörüne dayanan Savunma kolaylığı

AFGANISTAN

Devletler İçin Alan Büyüklüğünün Sağladığı Avantajlar ve Dezavantajlar

- ❑ Etnik gurupların çeşitliliği
- ❑ Ulaşımın yetersizliği
- ❑ Hükümet otoritesi ve kültürel etkilerin uzak yerlere yeterince götürülememesi
- ❑ Nüfus yoğunluğu ve ulaşım olanakları yeterli değilse askeri strateji için olumsuz etkide bulunabilmekte
- ❑ Toprağı geniş ancak nüfusu az ve nüfus dağılışı düzensiz ise; İç ve dış güvenliğin sağlanması ile kalkınmada sorunlar yaratır
- ❑ Politik bir güç olarak kabul edilen nüfus, alan ile birlikte düşünülürken kültür ve teknik düzeyi de dikkate alınmalıdır
 - Yunanistan - Belçika
 - Hollanda - Avustralya

Alan Büyüklüğü Üzerindeki Fiziki Yapının Etkileri

- Bazı coğrafyacılara göre :
 - Doğal engellerin bulunmadığı geniş ovalarda, siyasal üniteler hızla gelişir, büyük imp. Kurulabilir,
 - Ancak Arazinin yeknesaklığı istilaları kolaylaştırdığından, kısa ömürlüdürler
 - Rölyef bakımından çeşitlilik gösteren alanlarda yer alanlar ise daha uzun ömürlüdürler
 - Dağlar, vadiler, küçük havzalar, adalar uzun ömürlü küçük siyasi ünitelerin oluşmasına olanak hazırlamıştır
 - Günümüzde Alanın büyüklüğü ile doğal özellikleri arasında ilişki kurarken
 - Ülkenin iç siyasal coğrafyasını
 - Coğrafi konumunu
 - Teknolojik düzeyini birlikte düşünmek gerekir.
-

This is a comprehensive political map of Europe and its surrounding regions. The map uses various colors to distinguish between different countries. Major cities are indicated by black dots and labeled. Bodies of water, including the North Atlantic Ocean, Norwegian Sea, Baltic Sea, Mediterranean Sea, and Black Sea, are shown in light blue. The map also includes geographical features like the Arctic Circle and the Strait of Gibraltar. A scale bar at the bottom right indicates distances in kilometers and nautical miles. A note in the top left corner mentions the status of Serbia and Montenegro and Macedonia. The map is titled "Europe" in the top left corner.

İlkçağlardan Günümüze Kadar Görülen

Alan Büyüklüğü Bakımından Devlet Tipleri

1. Şehir (Site Devletleri)

2. Feodal Nitelikli Devletler

**3. Geniş Topraklı Devletlerle
Milli Devletlerin ortaya
Çıkışı**

1 - Şehir (Site Devletleri)

- ☐ Mezopotamya : Ur,
Uruk, Lagaş
- ☐ Fenike'de : Sur,
Sayda
- ☐ Yunanistan'da :
Atina, Isparta,
Korent
- ☐ Ege Kıyılarında :
Truva, Bergama
- ☐ Akdeniz Kıyılarında :
Side , Perge İlkçağda
güçlü devletlerdi
- ☐ **Vatikan**

2 - Feodal Nitelikli Devletler

Monako
Lihtenştayn
Andorra Prenslikleri
San Marino cum.

3 - Geniş Topraklı Devletlerle Milli Devletlerin ortaya Çıkışı

- **Geniş Topraklı Devletler (İmp.)**
 - Coğrafi keşiflerle ; İspanya, Portekiz, İng, Fr., Hol.,
 - Endüstri Devrimi ile : Britanya İmp, Rus İmp., Fr., ABD.
 - 19.yy. ikinci yarısında : Alm., İtalya
 - **20. yy.da Yayılan Milliyetçilik hareketleri ile, bazı Geniş Topraklı Devletler Parçalanıp, Milli Devletler ortaya çıkmaya başladı**
-

Alan Büyüklüğü yönüyle Devletlerin Sınıflandırılması:

- ❑ Transkontinental Devletler 4
 - ❑ Sübkontinental Devletler 3
 - ❑ Makrotop Devletler (900 000 - 3 000 000 km²) 26
 - ❑ Mezotop Devletler (40 000 - 900 000 km²) 96
 - ❑ Mikrotop Devletler (1 000 - 40 000 km²) 33
 - ❑ Minitop Devletler (1 000 km² den küçük) 35
-

Dünya'da geniş alana sahip başlıca ülkeler

ÜLKE	ALAN GENİŞLİĞİ (km) ²
RUSYA	17.075.000
KANADA	9.976.140
ÇİN	9.596.960
ABD	9.363.120
BREZİLYA	8.511.970
AVUSTRALYA	7.686.850
HİNDİSTAN	3.280.480
ARJANTİN	2.776.890
SUDAN	2.505.810
CEZAYİR	2.381.740
ZAİRE	2.345.410
SUUDİ ARABİSTAN	2.149.690
MEKSİKA	2.022.060

ENDONEZYA	1.904.350
LİBYA	1.759.540
İRAN	1.648.000
MOĞOLİSTAN	1.565.000
PERU	1.285.220
CAD	1.284.000
NİJER	1.267.000
ANGOLA	1.246.700
MALİ	1.240.000
ETİYOPYA	1.221.900
KOLOMBİYA	1.138.910
GÜNEY AFRIKA	1.221.040
BOLİVYA	1.098.580
MORİTANYA	1.030.000
MISIR	1.001.450

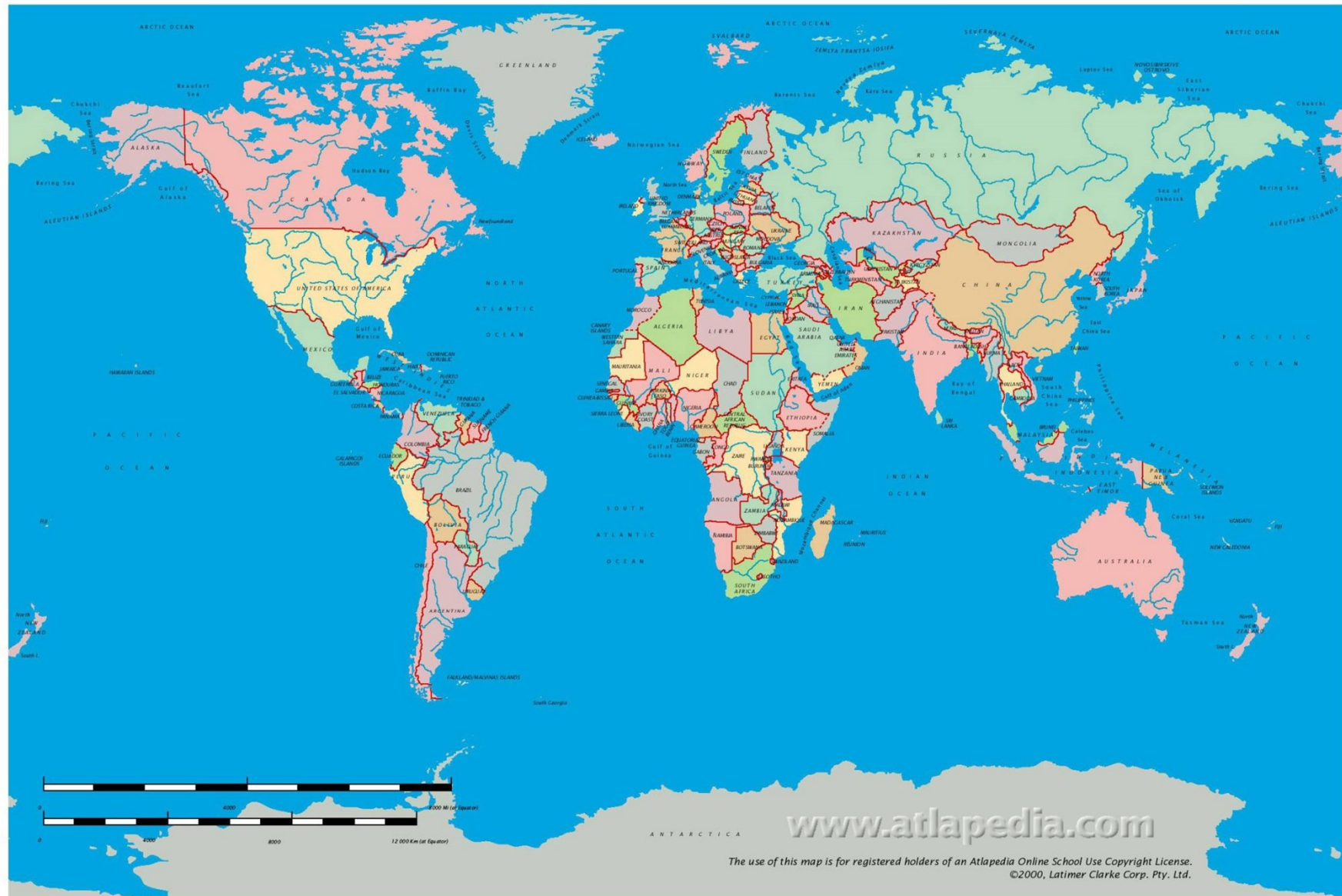
AMERİKA KİTASI UYDU

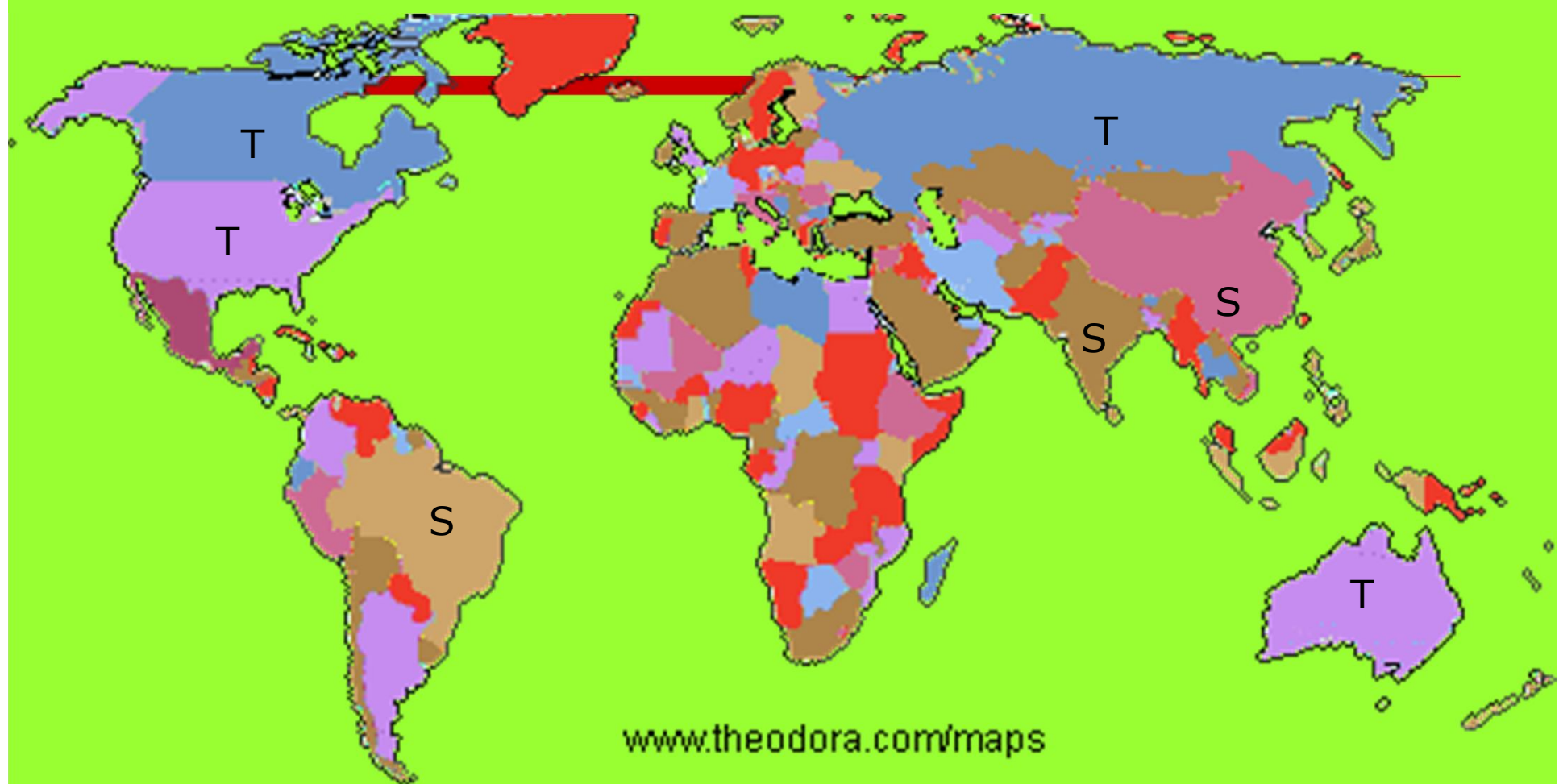
**NERDEN NEREYE? NİÇİN,
NEDEN?**

www.atlapedia.com

The use of this map is for registered holders of an Atlapedia Online School Use Copyright License.
©2000, Latimer Clarke Corp. Pty. Ltd.

BİÇİM

COMPACT

- Siyasi Ve İdari Hizmet Ulaşımı
- Sınırlar nispeten kısa; Savunma kolaylığı
- Daha istikrarlı

Ancak :

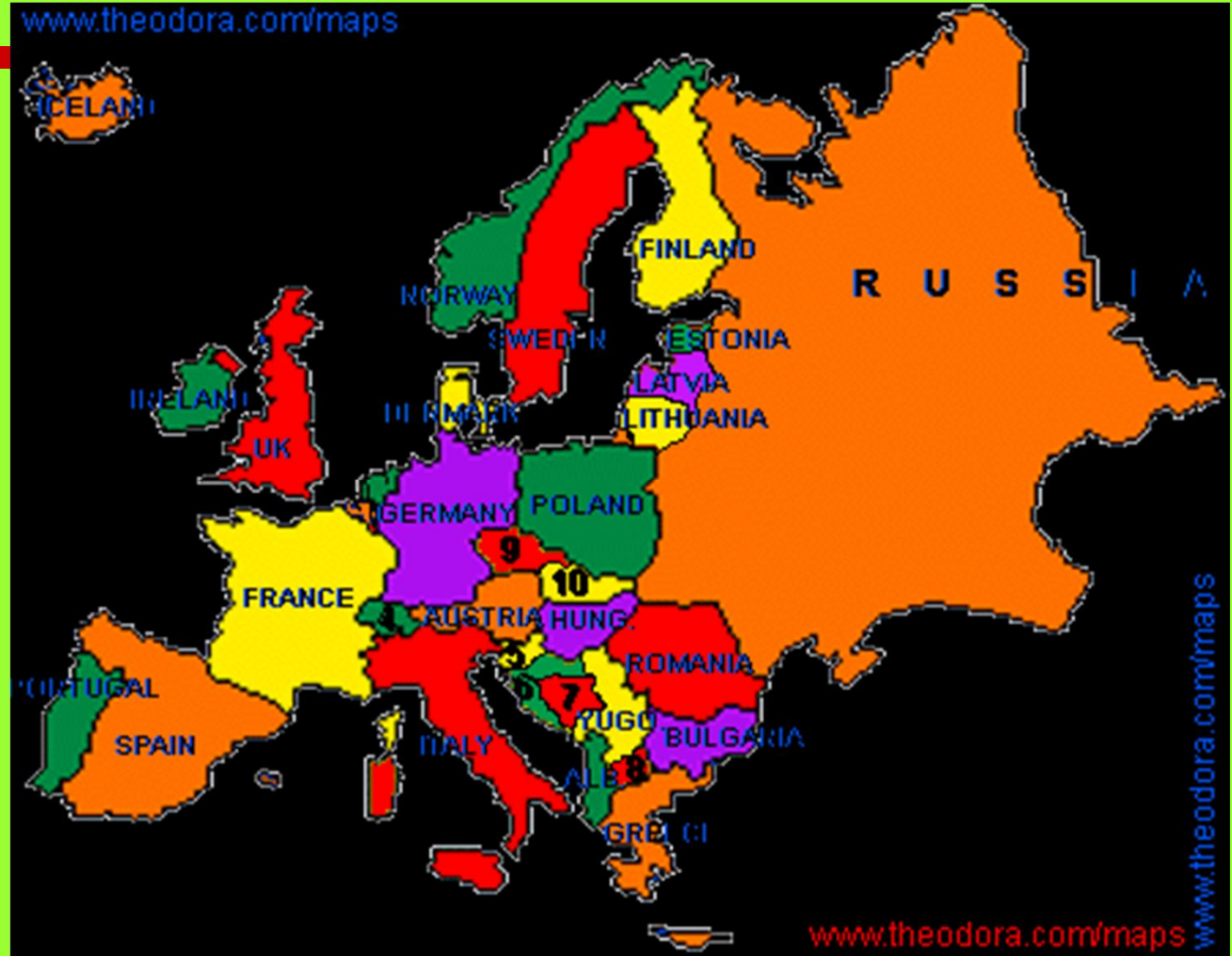
- Diğer (beşeri) faktörlerle birlikte değerlendirilmeli
- Şili, Norveç
- Çekoslavya, Yugoslavya
- İspanya (Bask, Katolon)

Biçim yönüyle devlet tipleri

- ☐ **Toplu (Compact) Alanlı Devletler**
 - ☐ **Uzunlamasına Alana Sahip Devletler**
 - ☐ **Şekilsiz Alanlı Devletler**
 - ☐ **Alanlarında Koridorlar ve Şerit Uzantıları Olan Devletler**
 - ☐ **Alanı Birden fazla parçalı Devletler**
 - ☐ **Enklav ve Eksklavlar**
 - ☐ **Denizlerin Çevresinde oluşan Devletler**
-

Toplu (Compact) Alanlı Devletler

- ☐ Fransa
- ☐ Macaristan
- ☐ İsviçre
- ☐ Romanya
- ☐ Lesotho
- ☐ Uruguay
- ☐ Savaziland

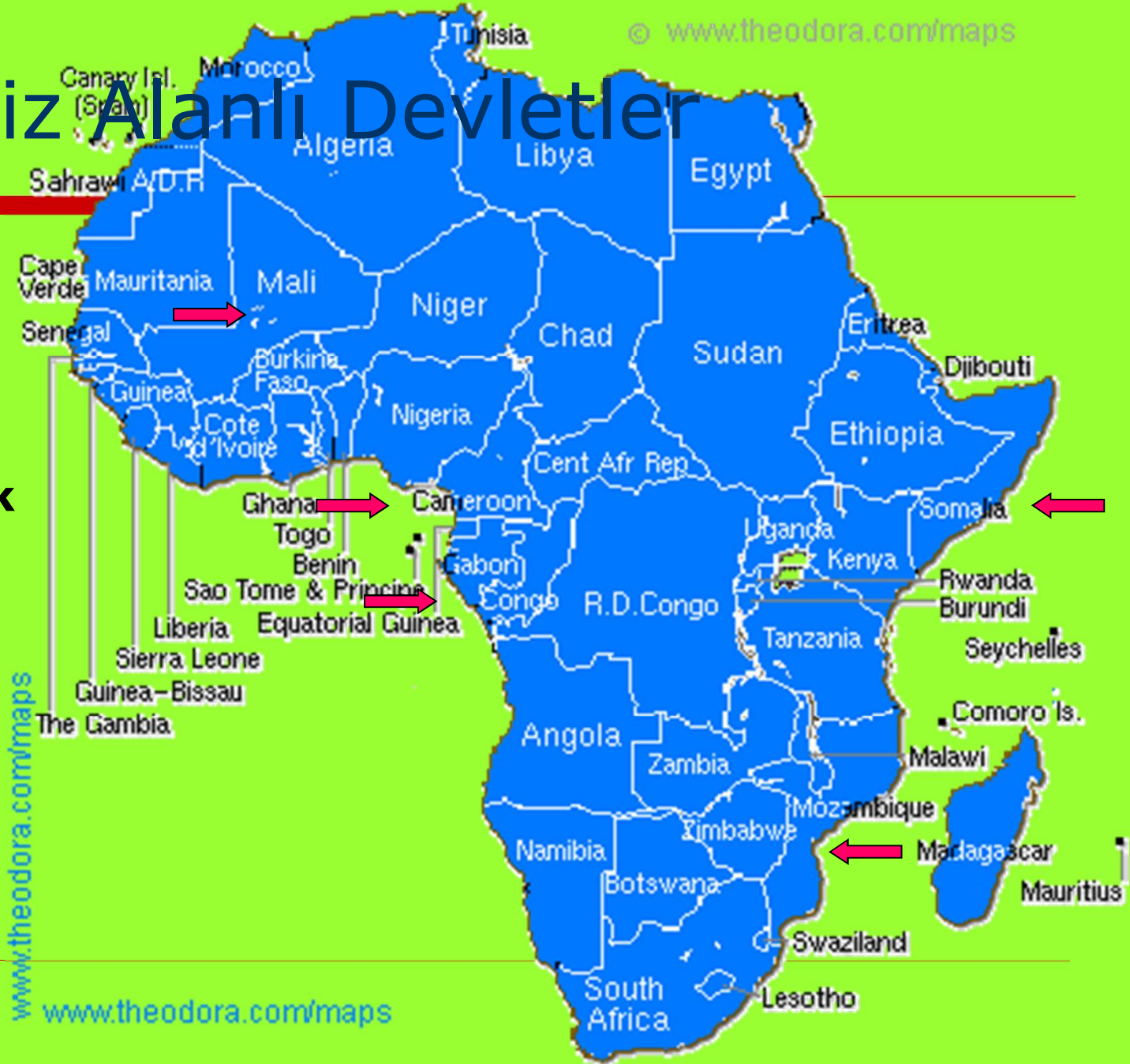

Uzunlamasına Alana Sahip Devletler

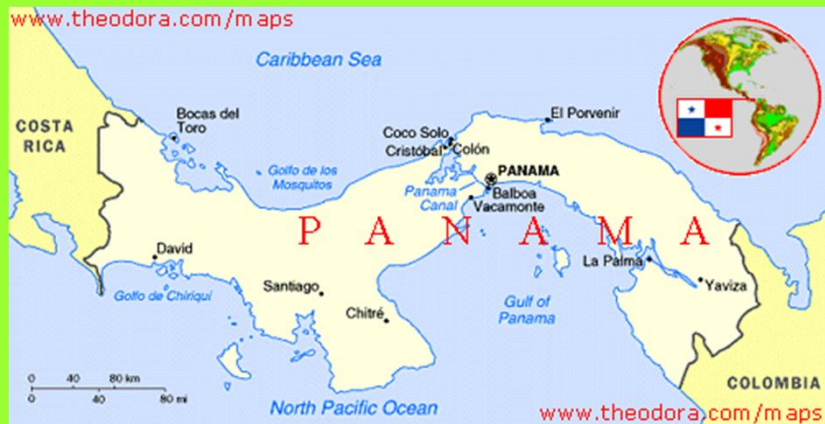
Şekilsiz Alanlı Devletler

- ☐ Kongo
- ☐ Kamerun
- ☐ Mali
- ☐ Somali
- ☐ Mozambik
- ☐ İsrail
- ☐ Ürdün

Alanı Birden fazla parçalı Devletler

- ABD
- Malezya
- Panama
 - Almanya (1919-1939)
 - Pakistan (II.dünya svş)

Alanlarında Koridorlar ve Şerit Uzantıları Olan Devletler

❑ Ana toprağa dar bir boyunla bağlı

❑ Başka devletlerin toprakları ile çevrilmiş

❑ Koridorlar ve şerit biçiminde toprak parçaları

■ bazen yayılmanın ileri uçları olarak kullanılmış

■ Bazen zayıf durumlar yaratmış

■ İlgili devletlere ekonomik ve siyasi sorumluluklar yüklemiş

❑ Doğu Türkistan

❑ Bohemya

❑ Alaska

❑ Danzing

❑ petsoma

www.theodora.com/maps

Denizlerin Çevresinde Oluşan Devletler

□ Endonezya

□ Deniz birleştirici bir faktör

□ Deniz ulaşımı

□ Eski imp.çoğu denizlerin çevrelerinde gelişmiş (Roma)

□ Ancak:

■ 19. yy sonrası küçük fakat stratejik alanları elde tutmak (cebeli Tarık, Malta, Kıbrıs)

■ II. Dünya savaşı sonrası Akdeniz'in rolü değişmiş

DEĞERLENDİRME

- ☐ **Tampon devletler ve günümüz siyasi coğrafyası için önemi nedir?**
 - ☐ **Güç dengeleri denince ne anlıyoruz?**
 - ☐ **Siyasi arenada kırmızı hatlar ne demektir?**
 - ☐ **Siyasi manevra kelimesi ne anlama gelmektedir örnekler veriniz?**
 - ☐ **Devlet stratejisi mi, yoksa devlet politikası mı?**
-